

Barthelové test a další objektivizující škály v ošetřovatelství

Andrea Pokorná

Ústav zdravotnických informací a statistiky

Úvod – fakta – ošetřovatelská péče

Rozsah poskytování ošetřovatelské péče a ošetřovatelských inter



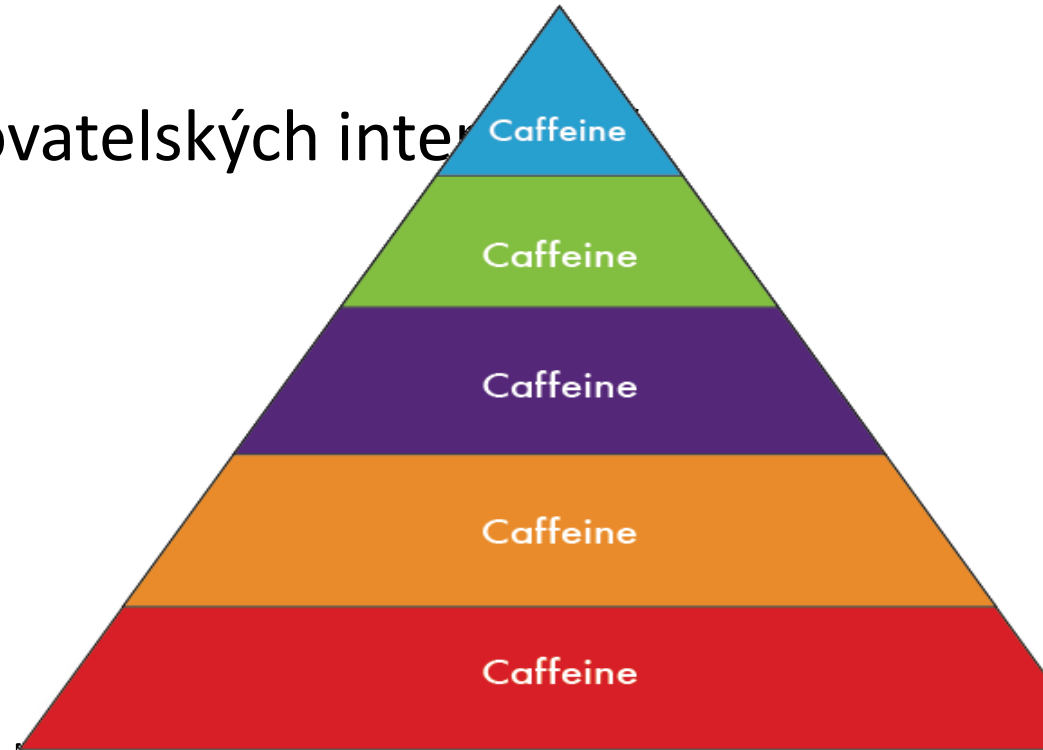
identifikace potřeb pacienta



aktuální úroveň schopností (znalost, dovednost, postoj)



rozvoj sebepéče, podpora, dopomoc



využívání měřících technik,
testů a screeningových nástrojů
v současné ošetrovatelské klinické praxi



heterogenní



Epidemie lokálního know-how a nesdílení informací



Strategické řešení

- stanovení minimální baterie/souboru posuzovacích nástrojů

hodnocení celkového stavu pacienta
potřeba dopomoci
rozsah poskytovaných intervencí
míra sebepéče

- sjednocení postupu akceptace a validace doporučených nástrojů na národní úrovni
- jednoduché nástroje + instrukce pro administraci a interpretaci
(nejlépe on-line formuláře, automatický výpočet a tisk)
- vymezení intervencí dle výsledku hodnocení – bodového hodnocení
(cut off points)



Základní Barthelové Index (ZBI)

ZBI

Barthelové test základních všedních činností (Barthel index - BI)

Identifikace případu: Jméno pacienta _____
Jméno hodnotitele _____
Datum hodnocení _____

Činnost	Skóre
Najedení, napití 10 = samostatně bez pomoci 5 = s pomocí (např. krájení, roztírání másla) nebo s potřebou speciální diety 0 = neprovede	<input type="text"/>
Koupání 5 = samostatně koupání nebo sprchování 0 = závisle na pomoci	<input type="text"/>
Osobní hygiena 5 = samostatně umytí obličeje, vlasů, čištění zubů, holení 0 = nutná pomoc s osobní hygienou	<input type="text"/>
Oblékání 10 = samostatně (včetně knoflíků, zipů, háčků apod.) 5 = potřebuje pomoc, ale zvládá napůl samostatně 0 = závisle na pomoci	<input type="text"/>
Kontinence stolice 10 = kontinentní 5 = příležitostné nehody 0 = inkontinentní (nebo nutný klystýr)	<input type="text"/>
Kontinence moči 10 = kontinentní 5 = příležitostné nehody 0 = inkontinentní, nebo katetrizovaný bez možnosti samostatného močení	<input type="text"/>
Použití toalety 10 = samostatně bez pomoci (usednutí, zvednutí, otření, obléčení) 5 = potřebuje pomoc, ale zvládá některé úkony samostatně 0 = závisle na pomoci	<input type="text"/>
Přesun z lůžka na židli a zpět 15 = samostatně bez pomoci 10 = s menší pomocí (verbální nebo fyzickou) nad 50 metrů 5 = s větší pomocí (fyzickou, jednoho nebo dvou lidí), může sedět 0 = neprovede, neudrží rovnováhu v sedě	<input type="text"/>
Pohyb (po rovině) 15 = samostatně (případně s oporou, např. holi) nad 50 metrů 10 = chůze s pomocí jedné osoby (verbální nebo fyzickou) nad 50 metrů 5 = samostatný pohyb na vozíku, včetně zatáčení, nad 50 metrů 0 = imobilní, nebo mobilní do 50 metrů	<input type="text"/>
Schody 10 = samostatně bez pomoci 5 = s pomocí (verbální, fyzickou, s podporou) 0 = nezvládne	<input type="text"/>
Celkový součet (0-100)	<input type="text"/>

Barthelové test základních všedních činností (Barthel index - BI)

Vyhodnocení stupně závislosti v základních denních aktivitách	
0-40 bodů	vysoce závislý
45-60 bodů	závislost středního stupně
65-95 bodů	lehká závislost
100 bodů	nezávislý

Maximální celkový součet je 100 bodů.

Pokyny k použití

- Index by měl být používán jako záznam o tom, jaké aktivity pacient aktuálně zvládá, nikoliv jako záznam toho, co by pacient zvládat mohl.
- Hlavním cílem je stanovit stupeň závislosti pacienta, ať už verbální, jakkoliv velké a nezávislé.
- Potřeba kontroly znamená, že pacient potřebuje pomoc.
- Výkon pacienta by měl být stanoven na základě dotazování personálu, což jsou obvyklé zdravého rozumu. Přímé testování není vhodné.
- Obvykle je podstatný výkon pacienta v každém z těchto oblastí, v případech je relevantní i delší čas.
- Střední kategorie naznačují, že pacient potřebuje pomoc, poloviční množství celkového indexu.
- Použití pomůcek neznamená omezení.

Majitelem licenčních práv Barthelové Barthelové test může být používán k Mahoney FI, Barthel D. "Functional ev: Journal 1965;14:56-61. Souhlas majitele vlastnických práv je pro komerčním účelům.

Český překlad Barthelové testu provedl i 2017 na základě uděleného souhlasu majitele licenčních práv. Verze dotazníku ze dne 18. 10. 2017. Více informací naleznete na adrese <http://www.uzis.cz/katalog/klasifikace/barthelove-test>.

Sledování 10 základních oblastí

- Potřeba minimalizace subjektivního náhledu – viz další snímky
- Upřesnění PADL a IADL, viz dále
- Identifikace odpovídajících intervencí
- Stanovení intervalu přehodnocení
- Stanovení důvodu pro přehodnocení

Kategorie pacienta v ústavní péči - Vyhláška č. 467/2012 Sb.

0 Pacient na propustce

1 Pacient soběstačný, nezávislý na základní ošetrovatelské péči, nebo obdobně soběstačné dítě nad 10 let věku.

2 Pacient částečně soběstačný, nebo spolupracující dítě od 6 let do 10 let věku včetně, sebeobsluha s dopomocí, schopen pohybu mimo lůžko s dopomocí či samostatně na invalidním vozíku, pacient vykazující mírné příznaky duševní poruchy.

3 Lucidní pacient neschopný pohybu mimo lůžko ani s dopomocí či samostatně na invalidním vozíku, vyžadující téměř úplnou obsluhu, nebo psychicky alterovaný pacient nebo pacient vykazující středně těžké příznaky duševní poruchy vyžadující zvýšený dohled, případně přechodné omezení pohybu či farmakologické zklidnění. Také dítě od 2 do 6 let.

4 Pacient imobilní, lucidní pacient zcela imobilní, příp. inkontinentní, vyžadující ošetrovatelskou pomoc při všech i nejběžnějších úkonech, pacient vykazující příznaky závažné duševní poruchy vyžadující omezení pohybu a farmakologické zklidnění. Dítě od 0 do 2 let věku.

5 Pacient v bezvědomí, případně v deliriozním stavu, pacient vykazující příznaky těžké duševní poruchy, nebezpečný sobě či okolí, vyžadující trvalý ošetrovatelský dohled, případně použití omezovacích prostředků intenzivní psychiatrické péče.

Rozšířený Barthelové Index (Extended BI)

RBI

Rozšířený Barthelové test (Extended Barthel index - EBI)

Identifikace případu: Jméno pacienta _____
Jméno hodnotitele _____
Datum hodnocení _____

Činnost	Skóre
---------	-------

Chápání 15 = neporušené (nikoli pacienti, kteří rozumí jen psanému) 10 = rozumí komplexnímu věcnému obsahu, ale ne vždy 5 = rozumí jednoduchým požadavkům 0 = nerozumí	<input type="text"/>
---	----------------------

Komunikace 15 = schopen vyjádřit téměř vše 5 = schopen vyjádřit jednoduchý věcný obsah 0 = zcela nebo téměř neschopen se vyjádřit	<input type="text"/>
---	----------------------

Sociální interakce 15 = neporušeny 5 = příležitostně nespolupracuje, je agresivní, bez přiměřeného odstupe, odtažitý 0 = (téměř vůbec) nespolupracuje	<input type="text"/>
---	----------------------

Řešení každodenních problémů (plánování průběhu různých akcí, přizpůsobování se změnám, dodržování termínů, přesné brání léků, náhled deficitů a jejich běžných důsledků) 15 = v podstatě neporušeno 5 = potřebuje malou pomoc 0 = potřebuje značnou pomoc	<input type="text"/>
---	----------------------

Paměť, učení a orientace 15 = v podstatě neporušeno (žádné další nároky na péči) 10 = vyžaduje příležitostně připomínání nebo používání externí paměťové pomůcky 5 = musí se mu často připomínat 0 = dezorientován, bez nebo s tendencí utíkat	<input type="text"/>
---	----------------------

Zrak a neglect syndrom (syndrom opomíjení) 15 = v podstatě neporušeno 10 = vážná porucha čtení, ale známé i neznámé prostředí zvládá bez problémů (případně s pomůckami) 5 = známé, nikoli neznámé prostředí zvládá bez problémů 0 = ani známé prostředí nezvládá zcela bez problémů (například nenajde svůj pokoj nebo oddělení/přehledné překážky nebo osoby nebo na ně narazí)	<input type="text"/>
--	----------------------

Celkový součet (0-90)

Maximální celkový součet je 90 bodů.

Rozšířený Barthelové test (Extended Barthel index - EBI)

Literatura

Prosiegel M, Böttger S, Schenk T, König N, Marolf M, Vaney C et al. Der Erweiterte Barthel-Index (EBI) – eine neue Skala zur Erfassung von Fähigkeitsstörungen bei neurologischen Patienten. Neurologie und Rehabilitation 1996; 2:7-13.

Na obsah Rozšířeného Barthelové testu se nevztahují žádná licenční omezení.

Český překlad Barthelové testu provedl Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR v roce 2017.

Verze dotazníku ze dne 18. 10. 2017.

Více informací naleznete na adrese <http://www.uzis.cz/katalog/klasifikace/barthelove-test>.

Hodnocení 6 oblastí – souvisejících s IADL

- oproti PADL, mnohem složitější, komplexnější a vyžadují jak fyzickou, tak psychickou zdatnost
- patří sem úkony prováděné se záměrem **zabezpečení vlastní domácnosti a zařazení se do společnosti**
- deficit v IADL činnostech **vede ke zhoršení kvality života** (zejména u seniora), ale nemusí vyžadovat potřebu péče druhé osoby, jako je tomu u deficitu v PADL činnostech



Funkční míra nezávislosti

FIM (instrukce k evaluaci)

6



18



Oblasti hodnocení	Hodnocené činnosti	BODY
osobní péče či sebeobsluha	stravování	
	úprava zevnějšku	
	koupání	
	oblékání - HKK, trup - DKK	
	intimní hygiena	
kontrola sfinkterů	kontinence moči	
	kontinence stolice	
mobilita - přesuny	lůžko, židle, vozík	
	WC	
	vana, sprcha	
komoče	chůze/vozík	
	schody	
komunikace	chápání, porozumění	audio video obojí
	vyjadřování	verbální nonverbální obojí
sociální aspekty či adaptabilita	sociální kontakt, začlenění	
	řešení problémů paměť	

NEZÁVISLOST

ÚPLNÁ SOBĚSTAČNOST - 7 bodů
Činnost je vykonávána spolehlivě bez modifikace, bez pomocných zařízení, kompenzačních pomůcek, v přiměřeném čase

ZMĚNĚNÁ SOBĚSTAČNOST - 6 bodů
Činnost vyžaduje pomocné zařízení, pomůcky, delší než přiměřený čas, nebo je vykonává méně spolehlivě

BEZ
POTŘEBY
DRUHÉ OSOBY

ČÁSTEČNÁ ZÁVISLOST

POTŘEBNÝ DOHLED - 5 bodů
není potřeba fyzická pomoc, ale vyžadují se pokyny, pochvala, usměrnění

MINIMÁLNÍ POMOC - 4 body
pacient vyžaduje minimální tělesný kontakt (ně více než usměrňující dotyky), přičemž je schopen vykonávat více 75 % a více požadované činnosti

STŘEDNÍ POMOC - 3 body
pacient vyžaduje větší fyzický kontakt, vykoná 50 - 75 % požadované činnosti

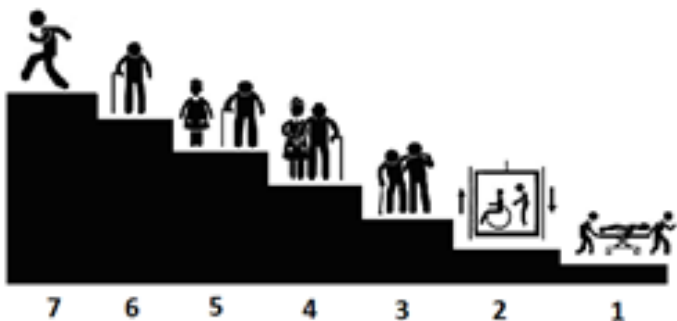
ÚPLNÁ ZÁVISLOST

VÝRAZNÁ POMOC - 2 body
pacient vyžaduje výraznou pomoc, vykoná 25 - 50 % požadované činnosti

MAXIMÁLNÍ POMOC - 1 bod
pacient vyžaduje komplexní pomoc, je schopen vykonat 0 - 25 % požadované činnosti

S POMOCÍ
DRUHÉ
OSOBY

FIM - 7 stupňová bodová škála



**Kode-Suche in ICD-10-GM
Version 2017**

Dreisteller-Eingabe:

Übersicht über die Kapitel

Ergänzende Informationen

Anleitung

Kommentar

Morphologie der
Neubildungen

Barthel-Index

Erweiterter Barthel-Index

FRB nach Schönl

FIM

MMSE

BMI-Grenzwerte Kinder und
Jugendliche

ICD-10-GM Version 2017

Barthel-Index

Die folgende Übersicht entspricht der Kurzfassung des Hamburger Manuals. Die Langfassung findet sich im Internet unter <http://www.dimdi.de/de/klassi/icd-10-gm/systematik/hamburger-manual-nov2004.pdf> (PDF, 102 kB).

Der Barthel-Index dient der **Bewertung von Alltagsfunktionen** nach Punkten. Für jede der 10 zu bewertenden Alltagsfunktionen gibt es eine Tabelle, in der 2, 3 oder 4 Bewertungsmöglichkeiten und deren jeweilige Punktzahl angegeben sind.

Die maximal erreichbare Punktzahl beträgt 100 Punkte.

Wird aus Gründen der Sicherheit oder wegen fehlenden eigenen Antriebs für die ansonsten selbständige Durchführung einer Aktivität Aufsicht oder Fremdstimulation benötigt, ist nur die zweithöchste Punktzahl zu wählen. Sollten (z.B. je nach Tagesform) stets unterschiedliche Einstufungskriterien zutreffen, ist die niedrigere Einstufung zu wählen.

Essen	Punkte
komplett selbständig oder selbständige PEG ¹ -Beschickung/-Versorgung	10
Hilfe bei mundgerechter Vorbereitung, aber selbständiges Einnehmen oder Hilfe bei PEG ¹ -Beschickung/-Versorgung	5
kein selbständiges Einnehmen und keine MS ² /PEG	0

¹perkutane endoskopische Gastrostomie

²Magensonde

Aufsetzen und Umsetzen

komplett selbständig aus liegender Position in (Rücken- oder Bauchlage) Aufsicht oder geringe Hilfe (ungeschulte Laienhilfe)	5
erhebliche Hilfe (geschulte Laienhilfe oder professionelle Hilfe)	5
wird faktisch nicht aus dem Bett transferiert	0

Sich waschen	Punkte
vor Ort komplett selbständig inkl. Zähneputzen, Rasieren und Frisieren	5
erfüllt "5" nicht	0

Toilettenbenutzung	Punkte
vor Ort komplett selbständige Nutzung von Toilette oder Toilettenstuhl inkl. Spülung / Reinigung	10
vor Ort Hilfe oder Aufsicht bei Toiletten- oder Toilettenstuhlbenutzung oder deren Spülung / Reinigung erforderlich	5
benutzt faktisch weder Toilette noch Toilettenstuhl	0

Baden/Duschen	Punkte
selbständiges Baden oder Duschen inkl. Ein-/Ausstieg, sich reinigen und abtrocknen	5
erfüllt "5" nicht	0

Aufstehen und Gehen	Punkte
ohne Aufsicht oder personelle Hilfe vom Sitz in den Stand kommen und mindestens 50 m ohne Gehwagen (aber ggf. mit Stöcken/Gehstützen) gehen	15

některé odchylky,
upravené hodnocení
pro pacienty
s výživovou sondou atd.

Zahraniční zdroje

inspirace DIMDI - Deutsches Institut für
Medizinische Dokumentation und Information

Erweiterter Barthel-Index

Der Erweiterter Barthel-Index dient der **Bewertung kognitiver Funktionen** nach Punkten. Für jede der 6 zu bewertenden kognitiven Funktionen gibt es eine Tabelle, in der 3 oder 4 Bewertungsmöglichkeiten und deren jeweilige Punktzahl angegeben sind.

Die maximal erreichbare Punktzahl beträgt 90 Punkte.

Verstehen	Punkte
ungestört (nicht Patienten, die nur Geschriebenes verstehen)	15
versteht komplexe Sachverhalte, aber nicht immer	10
versteht einfache Aufforderungen	5
Verstehen nicht vorhanden	0

Sich verständlich machen	Punkte
kann sich über fast alles verständlich machen	15
kann einfache Sachverhalte ausdrücken	5
kann sich nicht oder fast nicht verständlich machen	0

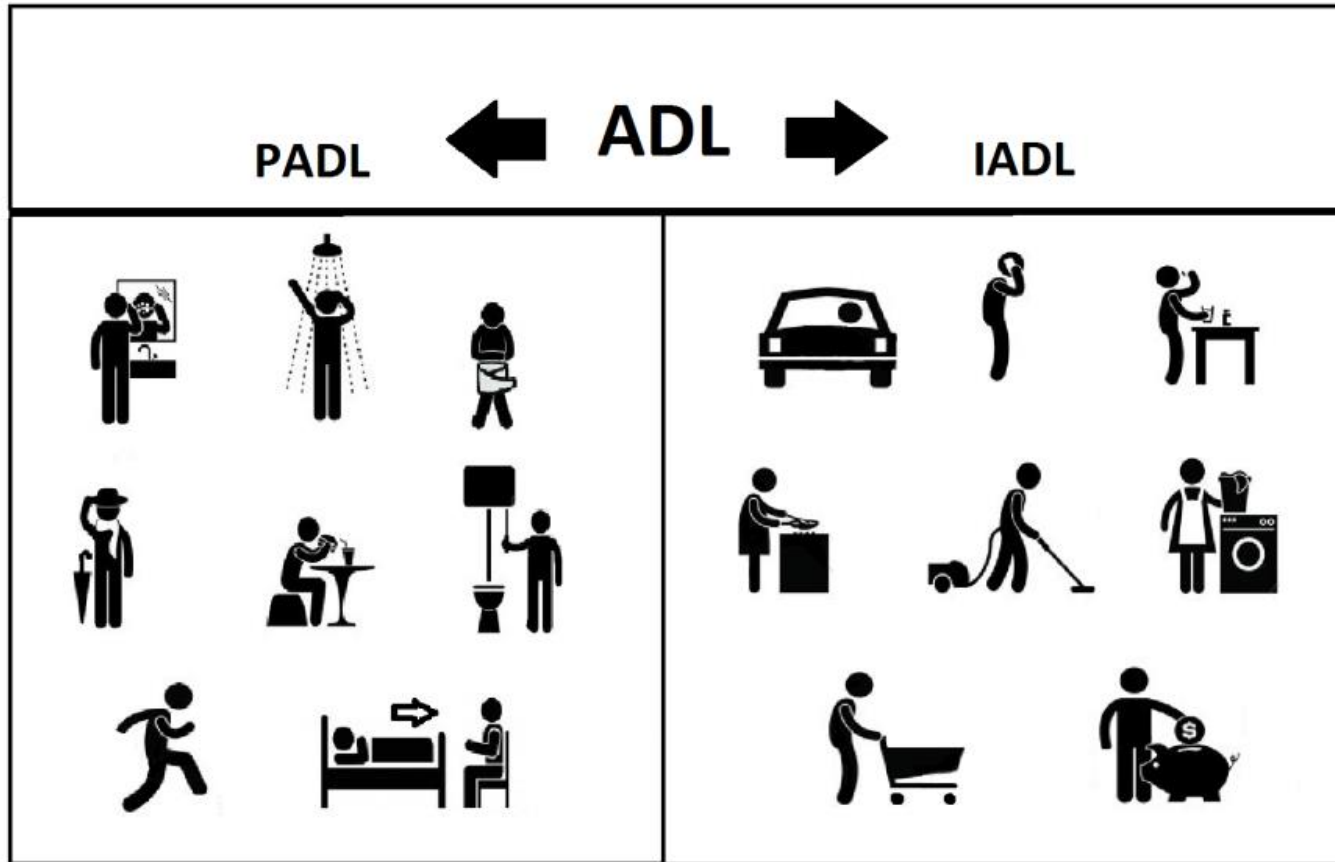
Soziale Interaktion	Punkte
ungestört	15
gelegentlich unkooperativ, aggressiv, distanzlos oder zurückgezogen	5
immer oder fast immer unkooperativ	0

Lösen von Alltagsproblemen (Planung von Handlungsabläufen, Umstellungsfähigkeit, Einhalten von Terminen, pünktliche Medikamenteneinnahme, Einsicht in Defizite und deren Konsequenzen im Alltag)	Punkte
im Wesentlichen ungestört	15
benötigt geringe Hilfestellung	5
benötigt erhebliche Hilfestellung	0

Gedächtnis, Lernen und Orientierung	Punkte
im Wesentlichen ungestört (kein zusätzlicher Pflegeaufwand erforderlich)	15
muss gelegentlich erinnert werden oder verwendet externe Gedächtnishilfen	10
muss häufig erinnert werden	5
desorientiert, mit oder ohne Tendenz zum Weglaufen	0

Sehen und Neglect	Punkte
im Wesentlichen ungestört	15
schwere Lesestörung, findet sich aber (ggf. mit Hilfsmitteln) in bekannter und unbekannter Umgebung zurecht	10
findet sich in bekannter, aber nicht in unbekannter Umgebung zurecht	5
findet sich auch in bekannter Umgebung nicht ausreichend zurecht (findet z.B. eigenes Zimmer oder Station nicht / übersieht oder stößt an Hindernisse oder Personen)	0

ADL = PADL + IADL



PADL - „Personální (bazální) běžné denní činnosti“

aktivity často intimního charakteru, uspokojované denně v pravidelných intervalech, bez jejichž zvládnutí by byl omezený jedinec závislý na péči jiné osoby (celková/osobní hygiena, vyprazdňování, příjem stravy).

IADL - „Instrumentální aktivity denního života = aktivity širší soběstačnosti“





odborné zdroje dále dělí IADL:

- dle pohlaví: mužské a ženské

- dle kulturní odlišnosti různých zemí a národností

Proto se můžeme setkat s odlišnými variantami IADL.

RIZIKA SUBJEKTIVIZACE HODNOCENÝCH OBLASTÍ BARTHELOVÉ INDEXU

HODNOCENÁ OBLAST		OBJEKTIVNÍ ZHODNOCENÍ	SUBJEKTIVNÍ ZHODNOCENÍ
 NAJEDENÍ A NAPITÍ	samostatně bez pomoci	Zvládne samostatně bez přítomnosti jiné osoby v místnosti	Po nachystání podmínek pro stravování (úprava polohy, donesení stravy, úprava pomůcek ke stravování...) pacient se zvládne samostatně najíst a napít
	s pomocí	Je nutný buď dohled či minimální dopomoc při jídle (osoba pomáhá stanovit logický sled stravování...)	Aplikace enterální výživy kontinuálně přes pumpu – zátěž pro ošetřující osobu (VS) je spíše středního charakteru v porovnání s krmením jedince, která je náročná jak časově, tak po stránce psychicko-fyzické
	neprovede	Stravování zajišťuje druhá osoba (krmení jedince, aplikace enterální výživy sondou, jak kontinuální, tak bolusová)	
 KONTINENCE MOČI	plně kontinentní	Pacient cítící nutkání na močení, o kterém informuje oš. personál	Pacient se zavedeným PMK
	občas inkontinentní		
	inkontinentní	Pacient bez nutkání na močení, neinformuje o pomočení oš. personál, pacient se zavedeným PMK	
 KONTINENCE STOLICE	plně kontinentní	Pacient cítící nutkání na močení, o kterém informuje oš. personál	Pacient se stomií Pacient, s poruchou adherence stomické pomůcky
	občas inkontinentní		
	inkontinentní	Pacient necítící nutkání na stolici a pacient se stomií	
 POUŽITÍ WC	samostatně bez pomoci	S doprovodem, s dohledem, užití klozetu	Pacient užívající klozet u lůžka
	s pomocí		
	neprovede	Podložní mísa, absorpční pomůcky	

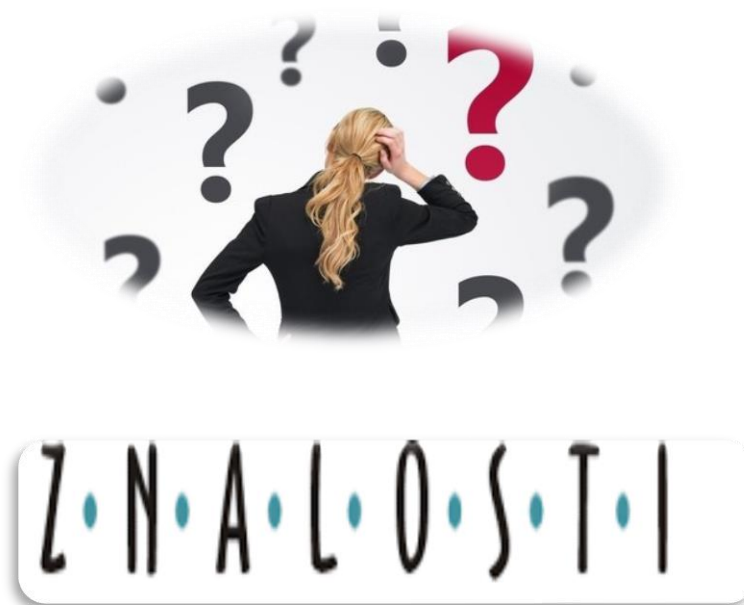
RIZIKA „neobjektivního“ hodnocení

PŘÍJEM POTRAVY – PŘÍPRAVA STRAVY A KONZUMACE STRAVY

VYLUČOVÁNÍ MOČI – PMK, UROSTOMIE

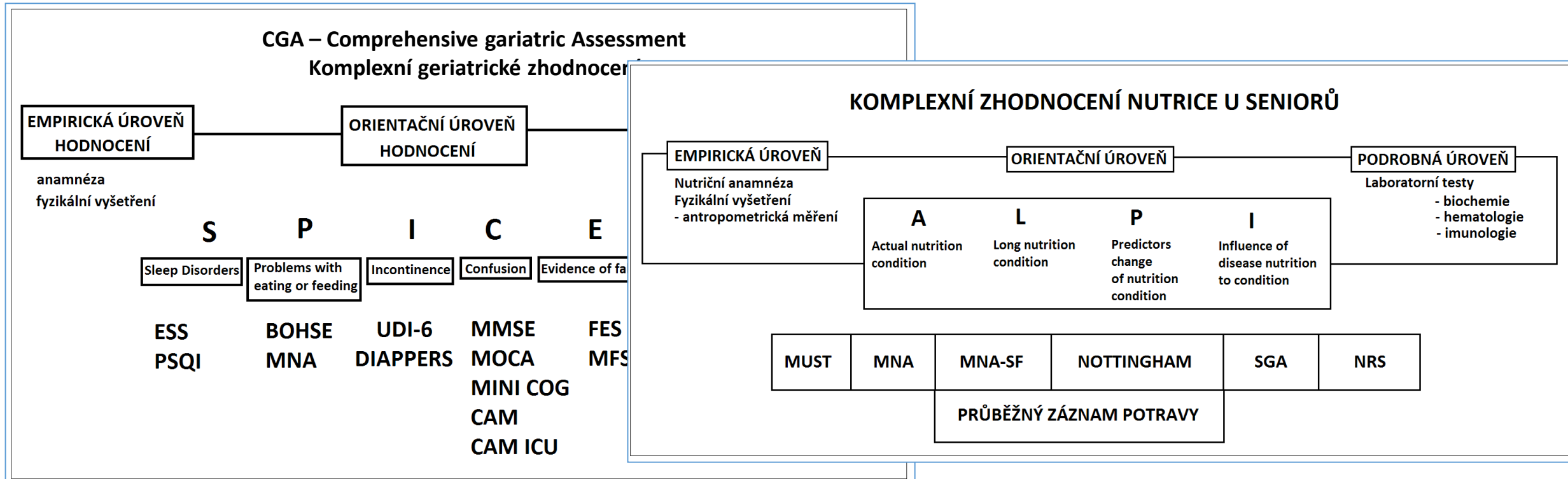
VYLUČOVÁNÍ STOLICE – STOMIE

POUŽITÍ WC – ČASTO OVLIVNĚNO PERSONÁLNÍMI PODMÍNKAMI NA PRACOVÍŠTI



Další testy – ukázky – rizika – nedostatky

- Hodnocení celkového stavu pacienta (kognice, nutrice apod.)
- Hodnocení lokálního nálezu, symptomatologie onemocnění (kategorie dekubitů, IAD apod.)
- Identifikace rizik v péči / „míry rizikovosti“ pacienta (pády, dekubity, malnutrice, delirium)



Závěr

- **Objektivizující škály JSOU:**

- příležitostí ke zkvalitnění péče (transfer informací, zpřesnění, minimalizace rizik misinterpretací, zajištění kontinuity péče)
- nástroj ke zvýšení satisfakce pečujících
- nástroj podpory na pacienta orientované a centralizované/individualizované péče

- **Objektivizující škály NEJSOU:**

- **PANACEA** – jsou nástrojem, významný je klinický úsudek a týmová práce

- **Objektivizující škály MUSÍ:**

- být **VALIDIZOVÁNY** (hodnocení psychometrických vlastností)
- dostupné a ověřené (licence, překlad apod.)
- aktualizované (kulturní adaptace)
- kontinuálně s nimi musí být seznamováni uživatelé



Cokoli, co člověk činí..
měl by činit s vědomím PROČ
a s jakými DŮSLEDKY...
Zejména, pokud se tím dotýká zdraví
a života druhých lidí
a často na něm závislých...

